

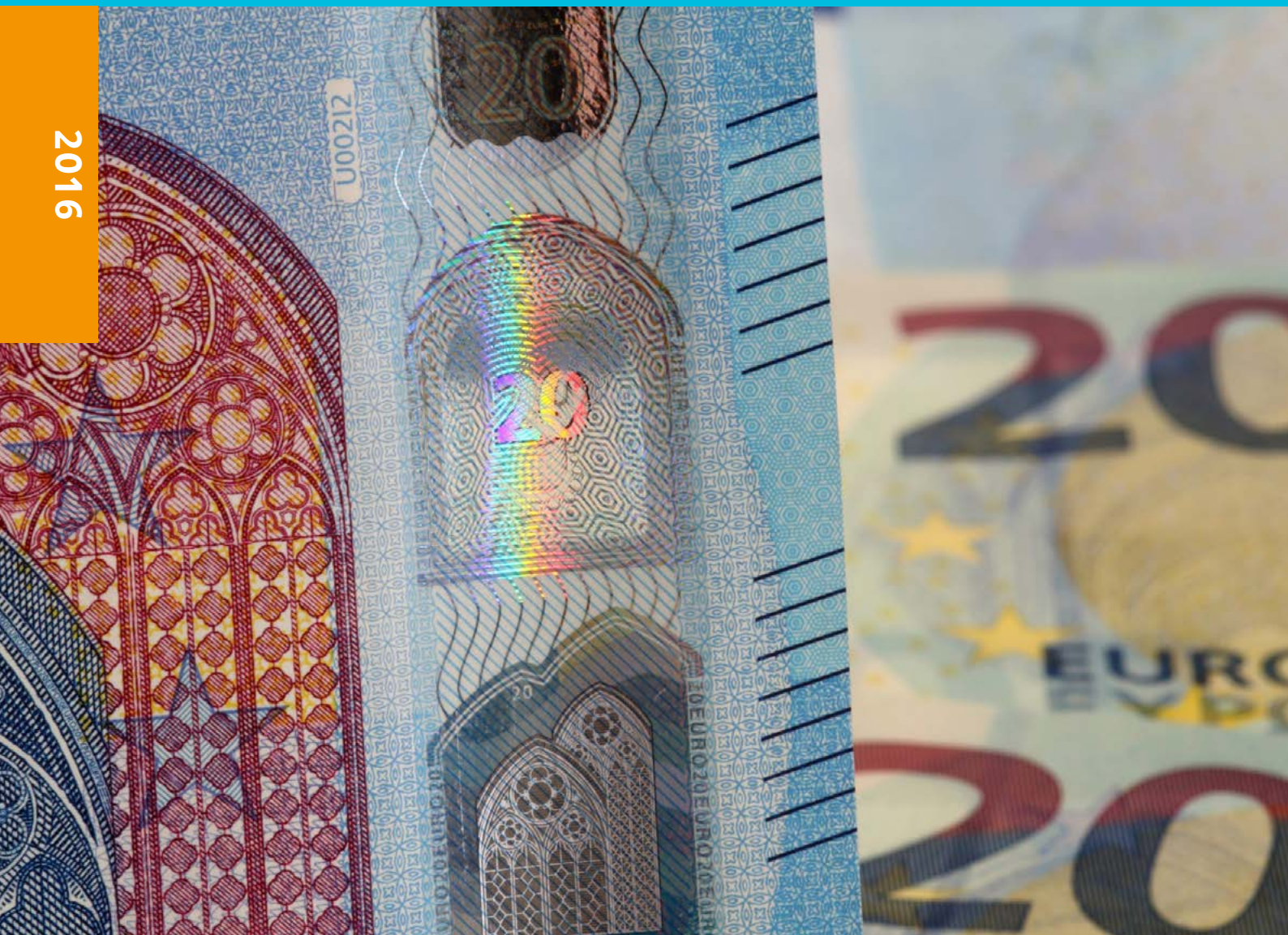

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015

Staten-Generaal (IIA)

Rapport bij het jaarverslag

2016

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015 Staten-Generaal (IIA)

Rapport bij het jaarverslag

De Algemene Rekenkamer doet ieder jaar onderzoek naar de verantwoording van ministers.

De volgende vragen staan daarbij centraal:

- Wordt het geld besteed volgens de regels?
- Zijn de zaken goed geregeld op het departement?
- Heeft het beleid de gewenste resultaten?

Op basis van die vragen schetsen wij een beeld van het begrotingshoofdstuk. Wij presenteren onze wettelijke oordelen over de financiële informatie en de beleids- en bedrijfsvoeringsinformatie in het jaarverslag. Daarnaast geven wij een oordeel over de bedrijfsvoering.

In dit rapport presenteren we de resultaten van ons onderzoek naar de Staten-Generaal (begrotingshoofdstuk IIA).

De tekst in dit document is vastgesteld op 2 mei 2016. Dit document is op 18 mei 2016 aangeboden aan het parlement.

De overige publicaties van de Algemene Rekenkamer op 18 mei 2016 vindt u op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek2015.

Inhoud

1	Onze conclusies	4
2	Feiten en cijfers	5
3	Beleidsresultaten	6
3.1	Oordeel totstandkoming beleidsinformatie	6
4	Bedrijfsvoering	7
4.1	Beheer	7
4.2	Oordeel bedrijfsvoering	7
4.3	Aandachtspunten	7
4.4	Oordeel totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie	8
5	Financiële informatie	9
5.1	Oordeel over de financiële informatie	9
6	Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer	11
6.1	Reactie minister van BZK	11
6.2	Nawoord Algemene Rekenkamer	12
	Bijlage 1	
	Over het verantwoordingsonderzoek	13

1 Onze conclusies

Positief oordeel over verantwoording 2015

De informatie in het beleidsverslag en de bedrijfsvoeringsparagraaf is juist tot stand gekomen. In de financiële informatie zijn geen fouten gemaakt. Het enige aandachtspunt is de informatiebeveiliging.

We concluderen dat de Staten-Generaal weliswaar de risico's in beeld heeft voor informatiebeveiliging, maar het uitwerken en nemen van de maatregelen die nodig zijn om de gesignaleerde risico's weg te nemen, blijven nog achter. Actie is nodig, want bijvoorbeeld de beveiliging van het financiële systeem moet verbeterd worden om risico op misbruik en verlies van gegevens te voorkomen.

Een verdere verbetering op het gebied van informatiebeveiliging zou een 'in control' verklaring zijn in de bedrijfsvoeringsparagraaf. Inzicht bieden in de informatiebeveiliging geeft blijk van bewustzijn en het bevordert het vertrouwen van de burger in het functioneren van de overheid en de daaraan verbonden organen.

Verder in het rapport

In de volgende hoofdstukken werken wij bovenstaande conclusies verder uit:

- Beleidsresultaten (hoofdstuk 3): wij zijn van oordeel dat de beleidsinformatie deugdelijk tot stand is gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.
- Bedrijfsvoering (hoofdstuk 4): evenals vorig jaar zijn er geen onvolkomenheden in de bedrijfsvoering. Wij vragen wel aandacht voor de informatiebeveiliging.
- Financiële informatie (hoofdstuk 5): wij zijn van oordeel dat de financiële informatie rechtmatig en getrouw is. Er zijn geen overschrijdingen van de tolerantiegrenzen.
- Reactie van de minister en nawoord Algemene Rekenkamer (hoofdstuk 6).

2 Feiten en cijfers

In onderstaand overzicht schetsen we de Staten-Generaal in cijfers. We geven de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten en het aantal fte's in 2015 weer, in vergelijking met 2014 en 2013. Deze uitgaven van 2015 betreffen 0,06% van de totale rijksuitgaven.

Tabel Staten-Generaal in cijfers (x miljoen euro)

	2013	2014	2015
Verplichtingen	140,7	138,4	140,5
Uitgaven	138,5	132,1	141,2
Ontvangsten	5,1	4,5	6,1
Fte's	583	574	576

De Staten-Generaal bestaan uit de Eerste en de Tweede Kamer. Zij vormen samen de vertegenwoordiging van het gehele Nederlandse volk. Regering en Staten-Generaal stellen gezamenlijk wetten vast. Ook de begroting wordt per wet vastgesteld en de verantwoording overeenkomstig de bepalingen van de wet (conform art. 105 van de Grondwet). Dit biedt de Eerste en Tweede Kamer het zogenoemde budgetrecht: het beoordelen, goedkeuren of verwerpen van (onderdelen van) de begrotingen.

3 Beleidsresultaten

Hier geven we een oordeel over de totstandkoming van de beleidsinformatie in het jaarverslag.

3.1 Oordeel totstandkoming beleidsinformatie

De beleidsinformatie in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

4 Bedrijfsvoering

Hier vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de bedrijfsvoering:

- We beschrijven de verhouding tussen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Staten-Generaal ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor het beheer.
- We geven een oordeel over de bedrijfsvoering en de informatie over de bedrijfsvoering in het jaarverslag.
- We gaan in op het aandachtspunt: informatiebeveiliging.

4.1 Beheer

De minister van BZK is op grond van de Comptabiliteitswet 2001, artikel 19 verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staten-Generaal. De Staten-Generaal voeren het beheer over hun begrotingsdeel zelf. Over de inhoud van dat beheer bestaan afspraken met de minister van BZK, waarin recht wordt gedaan aan hun staatsrechtelijke positie.

4.2 Oordeel bedrijfsvoering

De onderzochte onderdelen van de bedrijfsvoering van de Staten-Generaal voldoen in 2015 aan de gestelde eisen. We vragen nog wel aandacht voor de informatiebeveiliging.

4.3 Aandachtspunten

4.3.1 Informatiebeveiliging: maatregelen nemen en inzicht bieden

De beveiliging van het financiële systeem moet verbeterd worden om misbruik en verlies van financiële gegevens te voorkomen. De Staten-Generaal hebben een beveiligingsbeleid en er is een eigen baseline informatiebeveiliging opgesteld. Deze baseline is afgestemd met de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR). Die geldt sinds 2012 voor het Rijk, maar is niet verplicht voor de Hoge Colleges van Staat, waaronder de Staten-Generaal. De Tweede Kamer heeft vastgesteld dat ze nog een aantal maatregelen moet treffen om aan de eigen baseline te voldoen.

Zoals we in 2014 al schreven, vinden we het belangrijk dat de Staten-Generaal zich uitspreken over de basiseisen aan informatiebeveiliging waaraan zij willen voldoen en over de inspanningen daarvoor. Transparantie over informatiebeveiliging geeft blijk van bewustzijn en betrokkenheid. De ministeries hebben in 2015 met elkaar afgesproken om in een 'in control' verklaring duidelijkheid te geven over de stand van zaken bij informatiebeveiliging van hun ministerie. Op soortgelijke wijze zouden ook de Staten-Generaal afspraken kunnen maken.

Aanbeveling

Wij bevelen de Staten-Generaal aan:

- om prioriteit te geven aan het op orde brengen van de informatiebeveiliging van het financiële systeem;
- om op korte termijn een plan te maken om ook de andere maatregelen te implementeren die informatiebeveiliging moeten garanderen;
- om vergelijkbaar met de ministeries afspraken te maken met de minister voor Wonen en Rijksdienst, verantwoordelijk voor de kaderstelling van het informatiebeveiligingsbeleid, over het geven van inzicht in de stand van zaken van informatiebeveiliging.

4.4 Oordeel totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie

De informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5 Financiële informatie

In dit hoofdstuk vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de financiële informatie in het jaarverslag.

We geven een oordeel over:

- de rechtmatigheid van de financiële informatie;
- de deugdelijke weergave van de financiële informatie;
- de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave van de financiële informatie op artikelniveau.

Alle door ons aangetroffen fouten en onzekerheden vindt u in het [overzicht](#) op onze website.

5.1 Oordeel over de financiële informatie

De financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

5.1.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal is op totaalniveau rechtmatig. Wij geven ons oordeel onder voorbehoud van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

Voorbehoud slotwetmutaties

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal € 1,6 miljoen aan overschrijdingen op begrotingsartikel 10. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal € 1,6 miljoen aan overschrijdingen op hetzelfde begrotingsartikel 10. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij onze oordelen over de financiële informatie mogelijk herzien.

5.1.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal is op totaalniveau deugdelijk weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5.1.3 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de financiële informatie. Wij hebben hierbij geen belangrijke fouten en onzekerheden geconstateerd in het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal.

6 Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 25 april 2016 gereageerd op ons conceptrapport. Hieronder geven we zijn reactie weer. De volledige reactie staat ook op www.rekenkamer.nl/2015-statengeneraal. We sluiten dit hoofdstuk af met ons nawoord.

6.1 Reactie minister van BZK

De minister van BZK schrijft dat hij met belangstelling kennis heeft genomen van ons conceptrapport bij het Jaarverslag 2015 van de Staten-Generaal, hoofdstuk IIA van de rijksbegroting. Zijn bestuurlijke reactie is mede namens de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De minister van BZK schrijft verder: ‘Tot mijn genoegen constateert u dat de in het jaarverslag opgenomen financiële informatie deugdelijk is weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften. Tevens stelt u vast dat de in de financiële overzichten opgenomen verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Met betrekking tot de bedrijfsvoering vraagt u aandacht voor de informatiebeveiliging.

Informatiebeveiliging

De Tweede Kamer heeft kennis genomen van uw bevindingen en onderschrijft het belang van de informatiebeveiliging. De Tweede Kamer heeft in maart 2015 de Baseline informatiebeveiliging Tweede Kamer (BITK) vastgesteld en zich geconformeerd aan de eisen die gesteld zijn aan de BIR. Vervolgens is in 2015 de implementatie van de BITK ter hand genomen. Aan de implementatie van de plannen is een gap analyse vooraf gegaan die heeft geleid tot een prioritering op basis van risico's. De implementatie van de BITK zal in de tweede helft van 2016 zijn afgerond.

Sinds oktober 2015 is voor de Rijksdienst een model voor de ‘in control’ verklaring beschikbaar. De ‘in control’ verklaring betreft een groeitraject dat moet voorzien in een toets van het functioneren en de werking van het stelsel van informatiebeveiliging in een bepaalde periode. Ook de Tweede Kamer stelt zich ten doel inzicht te verkrijgen in de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de BITK.

Met de Auditdienst Rijk is inmiddels de principe afspraak gemaakt dat in de tweede helft van 2016 een onderzoek naar de werking van de BITK zal plaatsvinden. Over het karakter en de aanpak van het onderzoek worden voor het zomerreces afspraken gemaakt.’

6.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

We zullen in 2016 in ons onderzoek nagaan of de Tweede Kamer de nodige maatregelen heeft getroffen om de informatiebeveiliging verder op orde te brengen. We dringen erop aan dat ook de Staten-Generaal in een ‘in control’ verklaring zich, op dezelfde wijze als de ministeries, verantwoordt over de stand van zaken bij de informatiebeveiliging.

Bijlage 1

Over het verantwoordingsonderzoek

In ons jaarlijkse Verantwoordingsonderzoek kijken wij naar de kwaliteit van de jaarverslagen die de ministers op Verantwoordingsdag aanbieden aan het parlement. Wij beoordelen ook de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries gedurende het begrotingsjaar. Het onderzoek mondt uit in het afgeven van onze verklaring van goedkeuring bij de rijksrekening en de saldi-balans van het rijk, die in het Financieel jaarverslag van het Rijk zijn opgenomen. De taken en bevoegdheden voor het Verantwoordingsonderzoek liggen vast in de Grondwet en in de Comptabiliteitswet 2001.

Onderzoek naar de jaarverslagen

Ons onderzoek naar de jaarverslagen is erop gericht om vast te stellen:

- of de weergegeven financiële informatie klopt en de weergegeven financiële transacties rechtmatig zijn – dat wil zeggen in overeenstemming met de begrotingswetten en andere toepasselijke wettelijke regels;
- of de weergegeven (niet-financiële) informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering op goede wijze tot stand gekomen is;
- of de inrichting van het jaarverslag voldoet aan de bepalingen uit de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingsvoorschriften.

Bij het onderzoek naar de financiële informatie willen wij voldoen aan de internationale controlestandaarden voor rekenkamers (International Standards of Supreme Audit Institutions, 'ISSAIs'). Wij onderzoeken niet iedere geldstroom tot in detail, maar hanteren een werkwijze die is gebaseerd op risicoanalyse. Wij maken optimaal gebruik van het controlewerk dat de Auditdienst Rijk voor de ministers verricht, en voeren daarnaast eigen controles uit.

Met het oog op het budgetrecht van het parlement richten wij ons controlewerk zo in dat wij over belangrijke fouten en onzekerheden niet alleen op jaarverslagniveau in totaal, maar ook per begrotingsartikel kunnen rapporteren. Om te kunnen bepalen wat wel en niet belangrijk is gebruiken wij kwantitatieve en kwalitatieve tolerantiegrenzen.

Voor de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering beoordelen we of deze ordelijk en controleerbaar tot stand is gekomen.

Onderzoek naar de bedrijfsvoering

In ons onderzoek naar de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries beoordelen wij of het financieel beheer, het materieelbeheer en andere elementen van de bedrijfsvoering rechtmatig, ordelijk en controleerbaar zijn.

Omdat het niet mogelijk is alle relevante elementen van de bedrijfsvoering jaarlijks te toetsen, hebben wij een meerjarige aanpak ontwikkeld. Wij richten ons daarbij vooral op de elementen die een rechtstreekse relatie hebben met de financiële informatie in de jaarverslagen. Alle essentiële beheersmaatregelen ('key controls') binnen het financieel beheer onderwerpen we ten minste eens in de drie jaar aan onderzoek.

Als we vinden dat een onderdeel van de bedrijfsvoering onvoldoende beheerst verloopt, noemen wij dat een 'onvolkomenheid' dan wel een 'ernstige onvolkomenheid'. Daarnaast benoemen wij zaken die beter kunnen worden georganiseerd als aandachtspunt.

Onderzoek naar beleidsinformatie

Wij doen jaarlijks onderzoek naar een aantal beleidsthema's. Centraal staan hierbij de vragen of ministers erin slagen de belastingbetaler waar voor zijn geld te leveren en of zij het parlement hierover voldoende informeren. Hiervoor gaan wij na:

- hoeveel geld aan het beoogde doel wordt besteed;
- of voor dat geld de beloofde prestaties worden geleverd;
- in hoeverre het met het geld beoogde doel wordt gerealiseerd;
- of het parlement in begroting, jaarverslag en andere kamerstukken voldoende wordt geïnformeerd.

Een uitgebreide methodologische verantwoording over ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek staat op onze website:

verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl/over-dit-onderzoek/verantwoordingsdag.

Voorlichting

Afdeling Communicatie
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Omslag

Ontwerp: Corps Ontwerpers
Foto: Corbis/Hollandse Hoogte

Den Haag, mei 2016

